

Hoe kunnen we ons werk met plezier doen?

Lien van der Leij

Veel mensen voelen zich gevangen in hun carrière. Maar de geschiedenis kan ons leren voldoening uit ons werk te halen, betoogt levensfilosoof Roman Krznaric in zijn boek *De wonderbox*

Mensenwillenvoldoening en zingeving halen uit hun werk, maar dat lukt hun veelal niet, constateert Roman Krznaric. Zo laten recente polls onder Amerikaanse werknemers zien dat minder dan de helft tevreden is met zijn werkend bestaan, terwijl een pan-Europese studie aangeeft dat zes op de tien werknemers nu een andere carrière zouden kiezen als zij het opnieuw voor het zeggen zouden hebben. Krznaric ziet het ook om zich heen, vertelt hij in een interview. De cultuurhistoricus en filosoof doceert aan de School of Life in Londen, een op platonische leest geschoeide academie voor levensvraagstukken die hij in 2008 samen met medefilosoof auteur Alain de Botton oprichtte. 'Wij wilden mensen houvast bieden bij de ethische en persoonlijke dilemma's die zich voordoen in het dagelijks leven, maar waar het reguliere onderwijs niet op voorbereidt', legt hij uit.

Veruit de populairste cursus die Krznaric geeft, is 'How to find fulfilling work'. Hoe vind je werk waar je voldoening uit put? Het is een vraag die niet alleen speelt bij medewerkers aan een lopende band of ambtenaren, zo blijkt. Onder Krznaric's cursisten bevinden zich advocaten, bankiers, ontwerpers en tv-producenten. 'Ook de banen waarvan anderen denken dat die een droomcarrière zullen opleveren, zijn niet altijd bevredigend', zegt hij.

Hoe komt dat, en wat kunnen wij eraan doen? Oorzaken en antwoorden zijn terug te vinden in de geschiedenis, legt Roman Krznaric uit. Met de industrialisatie ontstond ook de arbeidsdeling: door complexe processen op te splitsen in afzonderlijke handelingen kon een veel hogere productiviteit per werknemer worden bewerkstelligd.

Die erfenis werkt nog steeds door in de arbeidsstructuren van vandaag: de meeste werknemers worden geacht een klein aantal specifieke taken te verrichten. Van

“**Vrienden verklaarden me voor gek toen ik mijn baan in Cambridge opzegde**”

.....
'Mensen vinden freelancen eng, maar zij die deze stap hebben gezet, willen niet meer terug'

FOTO: KATO TAN

professionals wordt verwacht dat zij zich specialiseren op deelterreinen. 'Terwijl mensen juist complexe wezens zijn: we hebben meerdere identiteiten, kennen meerdere facetten en interesses.'

Die gebrekkige aansluiting tussen wat we doen en wie we zijn, is voor werknemers in ontwikkelde landen een steeds wezenlijker probleem geworden in dit naoorlogse tijdperk van materiële welvaart. 'Werk wordt niet langer beschouwd als een noodzakelijk kwaad, maar als een manier om je

te ontplooiën', zegt Krznaric. 'We verwachten tegenwoordig veel meer van ons werk: dat het onze horizon verbreedt, onze idealen weerspiegelt, ons de ruimte biedt nieuwe dingen te leren en onze nieuwsgierigheid prikkelt.'

Maar hoe bewerkstelligen we dat? Volgens Krznaric moeten we terug naar het generalistische renaissance-ideaal. Hij pleit voor de 'wide achiever' (brede presteerder) in plaats van het huidige ideaal van de 'high achiever'. 'In een periode van

langdurige economische malaise kan dat ook slim zijn', zegt hij. 'Door je in meer richtingen te ontwikkelen, verklein je het risico dat je helemaal zonder werk komt te zitten.'

Bovendien is het door de opkomst van flexibel werken nog nooit zo gemakkelijk geweest om tegelijkertijd meer beroepen uit te oefenen. Zodoende is er volop ruimte om te experimenteren. 'Door te experimenteren kom je erachter wat je echt leuk vindt', zegt Krznaric. 'Ik ben een groot voorstander van gewoon doen. Loop mee met iemand anders, zoek werk als stagiair in je gekozen richting of ontwikkel je hobby. Alleen door ermee bezig te zijn leer je waar je voldoening uit haalt.'

Krznaric weet waarover hij praat. De 'carrièreportefeuille' die hij anderen aanraadt, heeft hij zelf ook opgebouwd. Hij is mensenrechtenrapporteur geweest in Guatemala, universitair docent in Cambridge en tuinman in Oxford. 'Iedereen verklaarde me voor gek toen ik mijn aanstelling in Cambridge opzegde', weet hij nog. 'Zeker omdat ik daarna ging tuinieren.' Tuinieren gaf voldoening, maar leverde geen erkenning op. 'Mensen zeiden niet eens gedag, je was voor hen onzichtbaar. Toen merkte ik dat ik naast autonomie ook behoefte heb aan respect voor mijn werk.'

Zo kun je ontdekken waar je gelukkig van wordt, is zijn boodschap. Maar hoe betaal je intussen de hypotheek? Krznaric erkent dat het niet altijd mogelijk is een radicale carrièrestap te zetten. 'Voor veel mensen is dat te riskant. Maar je kunt wel naast je werk projecten ondernemen, vertakkingen ontwikkelen. Zo creëer je ruimte om te experimenteren.'

En vaak valt het risico in de praktijk wel mee, zegt Krznaric. Het is onze verliesaversie die ons in de weg staat. 'Veel mensen vinden het eng om te gaan freelancen, denken dat ze niet kunnen rondkomen met minder dan ze nu verdienen. Maar van degenen die de stap wel zetten, ken ik geen enkele die weer terug wilde.'

Geld is ook niet alles, doceert hij. 'Uiteindelijk draagt meer geld niet bij aan ons gevoel van welbevinden. Wel wordt het gebruikt om het gebrek aan werkvreugde te maskeren, zodat mensen in een hedonistische tredmolen geraken. Daar uit stappen kan heel bevrijdend zijn.'

Als je voldoening uit andere aspecten van het leven haalt, wordt geld minder belangrijk, wil hij maar zeggen. 'Zoals je uitgaven groeien in lijn met je inkomen, kunnen ze ook weer krimpen als je minder verdient, zonder dat je aan plezier inboet. Met zinvol werk heb je geen last van statusangst.'

De Wonderbox

Verrassende geschiedenissen in levenskunst, door Roman Krznaric. Uitgeverij Ten Have, 416 blz. ISBN 978 90 259 03442. Prijs: € 22,95

